

A kurzus kódjai: BBN-FIL-402.102 TANM-FIL-402.102 BMA-FILD-402.102
A kurzus megnevezése: Az analitikus filozófia története (szeminárium)
A kurzus megnevezése angolul: History of Analytic Philosophy
A kurzus első foglalkozására február 10-én kerül sor.
A kurzus előadója: Ambrus Gergely

A kurzus előfeltétele(i): -
A jegyszerzés módja(i): gyakorlati jegy a szorgalmi időszakban nyújtott teljesítmény alapján.
Követelmények: 1) jelenlét az órák kétharmadán, aktív órai részvétel, 2) kiselőadás, 3) szemináriumi dolgozat.

<p>A kurzus leírása, tematikája:</p> <p>I. KORAI ANALITIKUS FILOZÓFIA</p> <p>1. Moore témák: idealizmus-kritika és realizmus, metaetika, józan ész filozófia. <i>Principia Ethica</i> 1.fejezet. 1-14. szakasz (1903), „The Conception of Intrinsic Value” (1922) in Moore 1993. 280-289; „Az idealizmus cáfolata” (1903), „A józan ész védelmében” (1925), „A külvilág bizonyítása” (1939).*</p> <p>2-3. Russell témák: korai realizmus, a leírások módszere, ismeretség és leírás, érzetadat-elmélet, logikai konstrukciók, logikai atomizmus, elmefilozófia. <i>Principles of Mathematics</i>, 427§. (1903); „A denotálásról”(1905), „Tudás ismeretség és tudás leírás révén” (1911), in <i>Miszticizmus és logika; A filozófia alapproblémái</i> (1912) (részletek); „On the Nature of Acquaintance” (1914),* „The Philosophy of Logical Atomism” (1918-19),* „On Propositions: What They Are and How They Mean” (1918-19),* in <i>Logic and Knowledge; The Analysis of Mind</i> (1922) (részletek).</p> <p>4. Korai Wittgenstein témák: logikai atomizmus, képelmélet, a verifikáció elve, mondás/mutatás, demarkáció, miszticizmus. <i>Logikai-filozófiai értekezés</i> (1922) (részletek).</p> <p>II. LOGIKAI POZITIVIZMUS: A BÉCSI KÖR ÉS A BERLINI KÖR</p> <p>5. Schlick témák: A pre-pozitivisták korszak: anti-intuicionizmus, strukturalizmus, az elme-test viszony. A logikai pozitivisták korszak: verifikációs elmélet, a megfigyelési mondatok értelmezése/a protokolltétel-vita, emotivizmus. <i>Allgemeine Erkenntnislehre</i> (1918/1925) (részletek);* „Erleben, Erkennen, Metaphysik”*(1926), <i>Kant-Studien</i>; „A filozófia fordulata” (1930), in Altrichter; „Pozitivizmus és realizmus” (1932), in Altrichter; „Az ismeret fundamentumáról” (1934), in Altrichter.</p> <p>6-7. Carnap témák: Az Aufbau-program: a tudományos fogalmak konstitúciója; a tudományosnyelv-program és a metafizika meghaladása; fizikalizmus és logikai behaviorizmus; logikai szintaxis és filozófia; külső és belső kérdések. <i>Der logische Aufbau der Welt</i> (1928) (részletek);* „A metafizika kiköszöbölése a nyelv logikai elemzésén keresztül” (1931), in Altrichter; „A fizikai nyelv, mint a tudomány univerzális nyelve” (1931), in Forrai-Szegedi (szerk.) <i>Tudományfilozófia</i>, Budapest, Áron, 1991.; „Psychologie in physikalischer Sprache”*(1932); „Filozófia és logikai szintaxis” (1935) (részletek), in Altrichter; „Ellenőrizhetőség és jelentés” (1936) (részletek), in Altrichter; „Empirizmus, szemantika és ontológia”(1950), in Copi-Gould.</p> <p>8. Neurath témák: A megfigyelési mondatok értelmezése, fizikalizmus és egységtudomány, naturalizmus. Fizikalizmus: a megfigyelési mondatok értelmezése; behaviorisztikus pszichológia és szociológia. Az igazság „koherencia-elmélete” és a valóság fogalma. Antimetafizika és egységtudomány: az enciklopédia projekt. „Protokolltételek” (1932), in Altrichter; „Physicalism” (1931),* „Radical Physicalism and ‘the Real World’” (1934), „Unity of Science and its Encyclopedia” (1937),* in Cohen-Neurath, M. (szerk.) <i>Philosophical</i></p>

Papers 1913-1946, Dordrecht, Reidel.

9. Reichenbach

témák: tudományos filozófia, okság, realizmus

„A modern természetfilozófia céljai és módszerei” (1931), in Altrichter; *The Rise of Scientific Philosophy*. Berkeley-Los Angeles, University of California Press, 1951 (részletek).*

10. A „klasszikus” logikai pozitivizmus bírálatai

témák: a kognitív értelmesség kritérium problémái (Hempel); az analitikus/szintetikus megkülönböztetés bírálata (Quine vs Carnap, Grice-Strawson); a külső/belső megkülönböztetés bírálata (Quine); az adott mítosza (Sellars).

Hempel: „Problems and Changes in the Empiricist Criterion of Meaning” (1950); Quine: „Az empirizmus két dogmája” (1951) in Forrai-Szegedi; „On Carnap’s Views on Ontology” (1951). Sellars: *Empiricism and the Philosophy of Mind*. IX-XVI. szakasz. In DeVries–Triplett–Sellars 2000. 250–276.*

III. KÉSŐI WITTGENSTEIN

11. témák: az ágostoni nyelvfelfogás bírálata, nyelvjáték, a hétköznapi nyelv grammatikája.

Filozófiai Vizsgálódások (1953) (részletek).

IV. AZ OXFORDI HÉTKÖZNYELV-ANALÍZIS

12. Ryle

témák: kategóriák és kategória-hiba, a jelentés referenciális elméletének bírálata; elmefilozófia: kartézianizmus-kritika és logikai behaviorizmus.

„Szisztematikusan félrevezető kifejezések” (1932), in Laki-Neumer (szerk.): *Minden filozófia „nyelvkritika” I. Analitikus filozófia és fenomenológia*. Budapest, Gondolat, 2004.; *A szellem fogalma* (1949), 1. fej.

„Descartes mítosza”; 3. fej. „Az akarat”, 9. fej. „Az intellektus”. Budapest, Gondolat, 1974.

13. Malcolm

„Moore and Ordinary Language”, in Chappell (szerk.) *Ordinary Language*. Englewood Cliffs, Prentice-Hall, 1964.*

14. Austin

témák: beszédaktus-elmélet és hétköznapi nyelv-filozófia, az érzetadat-elmélet bírálata.

Tetten ért szavak, 1-3. előadás (1960); *Sense and Sensibilia*, 1. fejezet. Oxford, Oxford University Press, 1962.*

15. Strawson

témák: logika és hétköznapi nyelv, deskriptív és revizionista metafizika.

„Persons”, in *Individuals*. London, Methuen, 1959.

A magyar szövegek kötelezők; a német szövegek angolul is hozzáférhetők.

A kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

A fent megadott irodalom, kivéve a *-gal jelölt szövegeket.

A kötelező irodalom további forrásai:

Altrichter (szerk.): *A Bécsi Kör filozófiája* (Gondolat, 1972). Austin: *Tetten ért szavak* (Akadémiai, 1990).

Copi-Gould (szerk.): *Kortárs tanulmányok a logikaelmélet kérdéseiről* (Gondolat, 1985). Lónyai (vál.):

Tények és értékek (Gondolat, 1981). Moore: *Principia Ethica* (Cambridge University Press, 1993). Russell:

Miszticizmus és logika (Helikon, 1976). *A filozófia alapproblémái* (Kossuth, 1989); *The Philosophy of Logical*

Atomism, In Marsh (szerk.): *Logic and Knowledge* (Allan and Unwin, 1956). Ryle: *A szellem fogalma*

(Gondolat, 1974). Schlick: *Allgemeine Erkenntnislehre* (Springer, 1918/1925). Sellars: *Empiricism and the*

Philosophy of Mind. In DeVries – Triplett – Sellars: *Knowledge, Mind and the Given. A Reading of Sellars’*

“Empiricism and the Philosophy of Mind” (Hackett, 2000). Wittgenstein: *Logikai-filozófiai értekezés*

(Akadémiai, 1989). Wittgenstein: *Filozófiai vizsgálódások* (Atlantisz, 1992).

Ajánlott irodalom:

Ambrus: „Analitikus filozófia”. In Boros (szerk.) *Filozófia* (Akadémiai, 2007). Coffa: *The Semantic*

Tradition from Kant to Carnap (Cambridge University Press, 1991). Dummett: *The Origins of Analytic*

Philosophy (Duckworth, 1993). Forrai: *Rudolf Carnap* (Kossuth, 1984). Friedman: *Reconsidering Logical*

Positivism (Cambridge University Press, 1999). Kraft: *Der Wiener Kreis* (Springer, 1950). Márkus–Tordai:

Irányzatok a mai polgári filozófiában (Gondolat, 1964). Rorty (szerk.): The Linguistic Turn (University of Chicago Press, 1967). Russell: Filozófiai fejlődésem (Gondolat, 1968). Stadler: Studien zum Wiener Kreis: Ursprung, Entwicklung und Wirkung des Logischen Positivismus im Kontext (Suhrkamp, 1997). Urmson: Philosophical Analysis (Clarendon, 1956).